

Inbreng Hivos met betrekking tot de Consultatie Machtigingswet en oprichting Invest-NL

Hivos heeft met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel Invest-NL en de bijbehorende Memorie van Toelichting. Hieronder treft u enkele zaken die wij het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat willen meegeven.

Observaties met betrekking tot het wetsvoorstel

Met betrekking tot Artikel 3 [Doelstellingen]

1. Invest-NL heeft tot doel om, indien de markt hierin onvoldoende voorziet, bij te dragen aan het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven door ondernemingen en aan het bieden van toegang tot ondernemingsfinanciering.
2. Het samenwerkingsverband heeft tot doel om, indien de markt hierin onvoldoende voorziet, direct of indirect ondersteuning te geven aan Nederlandse ondernemingen voor het op de internationale markt brengen van hun producten, het kunnen meedingen naar opdrachten van buitenlandse partijen en het ontwikkelen en financieren van internationale projecten met een maatschappelijke impact.

Observaties / aanbevelingen

1. De doelstelling is gericht op maatschappelijke transities maar zouden veel scherper aan SDG's en ontwikkelingsdoelstellingen gekoppeld dienen te worden. Tevens zijn de maatschappelijke transities die relevant zijn voor Nederland niet een op een relevant voor maatschappelijke vraagstukken waar ODA landen voor staan. Het is niet duidelijk op welke wijze Invest-NL noch het samenwerkingsverband het belang van ODA landen mee laat wegen in haar besluitvorming. Het advies is om 'maatschappelijke transities' nader te specificeren;
2. 'Indien de markt hierin onvoldoende voorziet' is te breed. We zouden graag zien dat dit nader gespecificeerd wordt;
3. Het samenwerkingsverband richt zich vooral op het Nederlands bedrijfsleven. Wij stellen dat financiering vanuit het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking vooral ten dienste van lokaal MKB zou moeten komen te staan. Wij stellen voor dat deze dan ook expliciet genoemd worden. Het is onduidelijk wat er met het onderdeel Investeren in lokaal MKB van RVO staat te gebeuren;

Met betrekking tot Artikel 4

2. Het samenwerkingsverband heeft tot taak:
 - a. Nederlandse ondernemingen die internationaal opereren direct of indirect te ondersteunen bij de totstandkoming van businessplannen en projecten en de ontwikkeling van nieuwe business- en financieringsconcepten;
 - b. het direct of indirect voor eigen rekening en risico financiering verstrekken aan buitenlandse overheidsentiteiten die een economische activiteit verrichten en aan ondernemingen die internationaal opereren;
 - c. het krachtens een daartoe door Onze Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking verstrekt mandaat uitvoeren van subsidieregelingen of subsidiebesluiten en daarmee samenhangende werkzaamheden;
 - d. het krachtens een daartoe door Onze Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking verleende volmacht verrichten van rechtshandelingen met het oog op het doen van schenkingen aan overheidsorganen in ontwikkelingslanden en het sluiten van bijdrageovereenkomsten ten laste van de begroting van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
 - e. het aanhouden van aandelenbelangen in ondernemingen en fondsen die wezenlijk

bijdragen aan de lange termijnontwikkeling van of de internationale samenwerking ten bate van de Nederlandse economie en maatschappelijke impact in het buitenland;
f. bij het uitoefenen van de taken, bedoeld onder a tot en met d, samen te werken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en ontwikkelings-, verzekerings-, en financieringsinstellingen van Nederland of andere landen.

Observaties / aanbevelingen

4. Met betrekking tot punt a en b stellen wij dat financiering vanuit het Ministerie van BH en OS niet exclusief naar Nederlandse ondernemingen moet gaan maar open moet zijn voor MKB in het zuiden;
5. Wij stellen voor dat de Nederlandse NGO sector actief betrokken wordt bij het toezicht op de ontwikkelingsrelevantie van investeringen in Nederlands MKB;

Observaties met betrekking tot de memorie van toelichting op het wetsvoorstel

Met betrekking tot de 1. Inleiding

Dit wetsvoorstel voorziet in een machtiging voor Invest-NL om met de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (FMO) een samenwerkingsverband aan te gaan. Het doel van dit samenwerkingsverband is om – indien de markt hierin onvoldoende voorziet - op het terrein van exportfinanciering en buitenlandse investeringen direct of indirect ondersteuning te geven aan Nederlandse ondernemingen voor het op de internationale markt brengen van hun producten, het kunnen meedingen naar opdrachten van buitenlandse partijen en het ontwikkelen en financieren van internationale projecten met een maatschappelijke impact.

Observaties / aanbevelingen

6. Wij erkennen dat FMO een belangrijke rol speelt als DFI die investeert in ondernemingen. Wij constateren dat met deze keuze vooral ondernemingen bediend gaan worden die investeringen nodig hebben van meer dan 5mln euro. MKBs (investeringen tussen de Euro 50 000 - 1 000 000) dan wel start ups/early stage ondernemingen krijgen hierdoor geen kans. Juist deze MKB sector is vaak de banenmotor van de economie; Tevens zijn er recent voorbeelden waarbij investeringen in grotere bedrijven soms kunnen leiden tot crowding out van small holders of erger (Sierra Leone, Honduras, Panama);
7. FMO heeft een uitgebreid netwerk van lokale banken waarin is geïnvesteerd. Deze lokale banken financieren lokale ondernemingen. Echter het samenwerkingsverband wil ondernemingen direct ondersteunen. FMO heeft geen representatie in het zuiden, waardoor het scouten, selecteren, ondersteunen (TA) dan wel investeren in lokale MKB wordt bemoeilijkt;
8. Wij stellen voor dat er in ieder geval een gesprek start met de Nederlandse NGO sector die zich actief inzet voor impact investment in bovengenoemde lokale MKB;
9. Criteria voor investeringen, rapportageverplichtingen (impact indicators) zijn voornamelijk onduidelijk. Ons advies is om deze nader te specificeren, zodat controle hierop transparanter is;

Met betrekking tot knelpunt 2.1.2 Knelpunt Europese cofinanciering

Naast de bovengenoemde middelen die gericht zijn op economische groei in de EU zijn er

ook EU fondsen beschikbaar voor duurzame ontwikkeling in EU-buurlanden en Sub-Sahara Afrika. Het European Fund for Sustainable Development (EFSD) is het meest significante instrument op dit gebied. Dit 'blended finance' fonds is er op gericht om middelen van private partijen te mobiliseren op het terrein van duurzame ontwikkeling.

Observaties / aanbevelingen

10. Het EFSD is expliciet gericht op DFIs waar FMO voor kwalificeert. Het is ons onduidelijk waarom dit een knelpunt is. EFSD heeft lokale MKB als primaire doelgroep, waarbij wij nogmaals onze twijfels uiten over de haalbaarheid van deze strategie indien er exclusief met DFIs wordt gewerkt;

Met betrekking tot punt 3.1.2 Holdingstructuur en 3.2.2. De rol van aandeelhouder

De Minister van Economische Zaken en Klimaat wordt namens de Staat de eerste ondertekenaar van de aanvullende overeenkomst tussen de Staat en Invest-NL. Een aanvullende overeenkomst voor het samenwerkingsverband wordt gesloten tussen Invest-NL, FMO en namens de Staat door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. In deze overeenkomst worden substantiële afspraken opgenomen over relevante, overkoepelende zaken, zoals benoemingen, scope/strategie, aandelen, statuten en beëindiging van de onderneming.

In het kader van het aandeelhouderschap bepalen de Ministers van Financiën, van Economische Zaken en Klimaat en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking met betrekking tot zwaarwegende besluiten de instructie. Uit artikel 6, tweede lid, van het wetsvoorstel vloeit voort dat het stemrecht in het kader van het aandeelhouderschap met betrekking tot bevoegdheden die dwingendrechtelijk aan de algemene vergadering van aandeelhouders toekomen door de Minister van Financiën wordt uitgeoefend in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken en Klimaat en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Observaties / aanbevelingen

11. Wij stellen voor dat in ieder geval de Nederlandse NGO sector actief bij het proces worden betrokken over de vormgeving van het samenwerkingsverband;
12. Wij stellen voor dat naast het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking ook een vertegenwoordiging vanuit de NGO sector toezicht houdt op het samenwerkingsverband om onafhankelijk toezicht te garanderen;
13. In de memorie staat dat het stemrecht toekomt aan de Minister van Financiën. Deze doelstelling is een begrijpelijk positief financieel rendement voor de Nederlandse staatskas wat niet altijd in lijn met ontwikkelingsrelevante doelstellingen hoeft te zijn. Op pagina 5 van de kamerbrief van 15 februari 2018 lijkt het juist de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking directe invloed krijgt. Wij stellen voor dat laatste dan ook expliciet in de wetgeving en de memorie wordt opgenomen.